

prima instanță: Judecătoria Hîncești, sediul Central (jud: T. Mereuță)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: L. Bulgac, V. Buhnaci, V. Sîrbu)

D E C I Z I E

16 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Spilcuța-Agro”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Banca de Economii” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Spilcuța-Agro” cu privire la încasarea datoriei de plată conform contractelor de credit bancar, încasarea dobânzii restante, încasarea dobânzii majorate pentru creditul neachitat, încasarea penalității pentru dobânda neachitată,

împotriva deciziei din 26 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t a ț ă :

La 12 noiembrie 2019, SA „Banca de Economii” în proces de lichidare a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Spilcuța-Agro” cu privire la încasarea sumei de 6 172 172,25 de lei.

În motivarea acțiunii a indicat că a acordat credit SRL „Spilcuța-Agro” în sumă de 1 952 996,00 de lei, conform contractului de credit nr. 136 din 30 martie 2007 și acordului adițional nr. 01 din 12 iunie 2008, cu scadența la data de 31 martie 2012; credit în sumă de 1 200 000,00 de lei, conform contractului de credit nr. 176 din 21 august 2007 și acordului adițional nr. 01 din 12 iunie 2008, cu scadența la data de 21 februarie 2009; credit în sumă de 800 000,00 de lei, conform contractului de credit nr. 026 din 12 iunie 2008, cu scadența la data de 12 iunie 2009.

În vederea asigurării rambursării creditelor și a plăților aferente, între SA „Banca de Economii” și SRL „Spilcuța-Agro” au fost încheiate contracte de ipotecă și contracte de gaj.

Ca rezultat a executării dreptului de ipotecă, creditorul următor SA „Banca de Economii” în proces de lichidare în cadrul licitației „cu strigare” din data de 27 martie 2018 a adjudecat companiei SRL „Vaserj Grup” lotul nr. 146: depozite, construcții, clădire de producere și construcție accesorie (nr. cadastral XXXXX.557.01; 02; 03; 06; 07; 08; 09; nr. cadastral XXXXX.575.01; 02) cu

suprafața totală de 5 112,6 m.p., terenul agricol aferent nr. cadastral XXXXX.557 cu suprafața de 14804 ha și utilajul aferent fabricii, amplasate în r-nul Hîncești, sat. Stolniceni, la prețul de 860 000,00 de lei.

A relevat că în scopul evitării eventualului litigiu SA „Banca de Economii” în proces de lichidare a expedit în adresa debitorului SRL „Spilcuța-Agro” notificare prealabilă cu nr. 06-02/297/1995 din 10 septembrie 2018, la care nu a primit nici un răspuns.

Reclamanta a solicitat încasarea din contul SRL „Spilcuța-Agro” suma de 6172172,25 de lei.

Prin hotărârea din 26 martie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Central a fost admisă integral acțiunea; a fost încasat din contul SRL „Spilcuța-Agro” în beneficiul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare suma de 6 172 172,25 lei; a fost încasat din contul SRL „Spilcuța-Agro” în folosul statului taxa de stat în sumă de 50000 de lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la data de 23 aprilie 2019, SRL „Spilcuța-Agro” a declarat apel, împotriva hotărârii din 26 martie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 26 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de SRL „Spilcuța-Agro” și s-a menținut hotărârea din 26 martie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Central.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, prin prisma art. 512, 514, 572, 867, 668 Cod civil, a menționat că contractul de împrumut, fiind un contract sinalagmatic, ce se caracterizează prin reciprocitatea și interdependența drepturilor și obligațiilor ce-i revin celor două părți, generează drepturi și obligații corelative pentru fiecare parte contractantă.

Colegiul a reținut că SRL „Spilcuța-Agro” a beneficiat de trei credite acordate de SA „Banca de Economii”, Filiala nr. 31 Hîncești, conform următoarelor contracte de credit: 1) contractul de credit nr. 136 din 30 martie 2007, cu acordul adițional la acesta, suma creditului constituind 1 952 996.00 de lei, scadent la 30 martie 2011; 2) contractul de credit nr. 176 din 21 august 2007, cu acordurile adiționale la acesta, suma creditului constituind 1 200 000,00 de lei, scadent la 21 august 2009; 3) contractul de credit nr. 026 din 12 iunie 2008, cu acordurile adiționale la acesta, suma creditului constituind 800 000,00 de lei, scadent la 12 iunie 2009.

Instanța de apel a relevat că în scopul asigurării rambursării creditelor acordate indicate supra, între părți au fost încheiate următoarele contracte: 1) contractul de gaj ipotecă nr. 84 din 30 martie 2007, care asigura rambursarea creditului nr. 136 din 30 martie 2007 și nr. 026 din 12 iunie 2008, obiectul căruia a constituit „Teren de pământ aferent construcției cu destinație industrială cu suprafața totală de 1.4804 ha, amplasată în r-l Hîncești, sat. Stolniceni, nr. cadastral XXXXX.557, la valoarea de ipotecă 325 500,00 de lei; 2) contractul de gaj ipotecă nr. 117 din 21 august 2007, care asigura rambursarea creditului nr. 176 din 21 august 2007 și nr. 026 din 12 iunie 2008, obiectul căruia a constituit „Bunul imobil, constituit din: 2 (două) depozite și 7 (șapte) construcții de producere, cu suprafața totală de 5,112.6 m.p., amplasat în r. Hîncești, sat. Stolniceni, cu valoarea de ipotecă de 721 000,00 de lei; 3) contractul de gaj înregistrat nr. 14 din 30 martie 2007, care asigura rambursarea creditului nr. 136 din 30 martie 2007 și nr. 026 din 12 iunie 2008, obiectul contractului constituia mijlocul fix amplasat în r-l Hîncești, sat. Stolniceni „Fântâna arteziană la valoarea de gaj 72 000,00 de lei; 4) contractul de gaj înregistrat nr. 23 din 21 august 2007,

care asigura rambursarea creditului nr. 176 din 21 august 2007 și nr. 026 din 12 iunie 2008, obiectul contractului constituind mijloacele fixe amplasate în r-1 Hîncești, sat. Stolniceni „utilaj în complex pentru cazangerie, în număr de 6 (șase) unități, la valoarea de gaj 540 000,00 de lei; 5) contractul de gaj înregistrat nr. 01 din 30 martie 2007, care asigura rambursarea creditului nr. 136 din 30 martie 2007 și nr. 026 din 12 iunie 2008, obiectul contractului conform acordului adițional nr. 02 din 28 noiembrie 2008, constituind valorile mobiliare reprezentate prin acțiuni ordinare nominative emise de BC „Moldova-Agroindbank” SA, în număr total de 501, valoarea contractuală totală fiind stabilită în mărime de 576 150,00 de lei; 6) contractul de gaj nr. 006 din 23 aprilie 2009, care asigura rambursarea creditului nr. 136 din 30 martie 2007 și nr. 026 din 12 iunie 2008, obiectul contractului constituind mijloacele fixe amplasate în r-1 Hîncești, sat. Stolniceni - Linie pentru producerea sucurilor, mașină de împachetat, uscătorie, cazangerie, Autocara Record, an. producerii 1999, Bulgaria, containere (800 unități).

A specificat instanța de apel că în temeiul ordonanței Judecătorei Economice de Circumscripție nr. 2o/e-14/2010 din 15 ianuarie 2010, a fost ordonată transmiterea silită în posesia Băncii pentru înstrăinarea bunurilor ipotecate/ gajate, conform contractelor de gaj/ ipotecă nr. 84 din 30 martie 2007 și nr. 117 din 21 august 2007, contractelor de gaj nr. 14 din 30 martie 2007, nr. 23 din 21 august 2007 și nr. 006 din 23 aprilie 2009 și contractului de gaj nr. 01 din 30 martie 2007.

Colegiul a reținut că în rezultatul comercializării bunurilor gajate/ ipotecate și ținând cont de prevederile art. 493 alin. (5) Cod civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019, în cazul în care produsul obținut din vânzarea bunului nu este suficient pentru stingerea creanțelor și acoperirea cheltuielilor creditorului gajist, acesta conservă o creanță neprivilegiată pentru diferența datorată de debitorul său, Banca a notificat SRL „Spilcuța-Agro” la data de 10 septembrie 2018, conform notificării prelabile nr. 06-02/297/1995, prin care a solicitat achitarea datoriei restante, acordând-i un termenul de 10 zile din data recepționării notificării, pentru achitarea datoriei.

Instanța de apel a respins ca nefondat argumentul apelantului cu referire la expirarea termenului de adresare în instanța de judecată și respingerea acesteia ca fiind tardivă.

În acest sens, Colegiul a reiterat că Banca a comercializat toate bunurile gajate/ ipotecate de către SRL „Spilcuța-Agro”, în contul stingerii datoriei, iar în cazul în care urmare a comercializării activelor preluate în posesie, nu au fost obținute surse suficiente pentru achitarea integrală a datoriei, iar alte active gajate/ ipotecate pentru comercializare nu existau, SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, după înaintarea unei notificări prelabile, cu acordarea termenului de 10 zile debitorului pentru achitarea datoriei, ca creditor care deține un drept de creanță cert de încasare a datoriei restante, a înaintat acțiune în justiție în temeiul art. 493, alin. (5) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019 și art. 76, alin. (3) Legea cu privire la gaj (în vigoare până la 01 martie 2019), prin care a solicitat dispunerea încasării de la SRL „Spilcuța-Agro” a datoriei în mărime de 6 172 172,25 de lei.

La fel, Colegiul a considerat nefondate argumentele invocate în apel precum că instanța de judecată la soluționarea cauzei a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și anume prevederile art. 871 alin. (1) și art. 872 alin. (2) Cod civil, în redacția Legii în vigoare până la data de 01 martie 2019, or, acțiunea a fost depusă în instanța de judecată la data de 09 noiembrie 2018, fiind guvernată de prevederile codului civil în redacția de până la 01 martie 2019.

Subsidiar, instanța de apel a respins ca fiind neîntemeiat și argumentul precum că instanța de fond a dispus încasarea din contul apelantului în folosul statului a taxei de stat în mărime de 50 000 lei, în situația în care reclamantul nu a solicitat aceasta, în cazul în care la depunerea acțiunii în instanța de judecată SA „Banca de Economii” a fost scutită de plata taxei de stat, prin efectul legii, deoarece se află în proces de lichidare, taxă care odată cu pronunțarea hotărârii se încasează din contul părții care a pierdut procesul în beneficiul bugetului de stat.

La 07 septembrie 2020, SRL „Spilcuța-Agro” a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanțele de judecată nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, or, concluziile instanțelor sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Totodată, în susținerea recursului s-au indicat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare.

A mai specificat instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată pe când au aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 26 mai 2020.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei instanței de apel a fost expedită în adresa participanților la proces la 24 iunie 2020 (f.d. 248, vol. I), or, la actele cauzei nu se regăsește dovada de recepționare a acesteia de către recurentă.

Astfel, recursul declarat la 7 septembrie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 21 septembrie 2020, prin scrisoarea de însoțire nr. 2rac-217/20, Curtea Supremă de Justiție a expedit în adresa intimatei copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 41, Vol. II), care nu a fost recepționată de intimată fiind restituită cu mențiunea „plecat” (f.d. 43-44, Vol. II).

Astfel, până la examinarea recursului referință de către intimată nu a fost depusă.

Prin încheierea din 4 noiembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de SRL „Spilcuța-Agro” a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

Verificând decizia din 26 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și, după caz, hotărârea din 26 martie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Central, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare instanței de apel, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentei, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garda Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurenta nu au prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Art. 239 Cod de procedură civilă, statuează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În sensul art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În debut, Colegiul atestă că, în speță, SA „Banca de Economii” în proces de lichidare înaintând acțiune în instanță împotriva SRL „Spilcuța-Agro”, a solicitat încasarea sumei de 6 172 172,25 de lei.

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanță prin hotărârea din 26 martie 2019 a admis acțiunea înaintată de SA „Banca de Economii” în proces

de lichidare, a încasat din contul SRL „Spilcuța-Agro” în beneficiul SA „Banca de Economii” în proces de lichidare suma de 6 172 172,25 lei; a încasat din contul SRL „Spilcuța-Agro” în folosul statului taxa de stat în sumă de 50 000 de lei.

Verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 26 mai 2020 a respins apelul declarat de SRL „Spilcuța-Agro” și a menținut hotărârea din 26 martie 2019 a Judecătorei Hîncești, sediul Central.

Pentru a respinge apelul declarat, instanța de apel a considerat ca fiind întemeiată soluția primei instanțe, calificând argumentele apelantei ca neîntemeiate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel nu a soluționat litigiul în cauză, or, la adoptarea deciziei nu a reținut argumentele apelantei și a dat o apreciere eronată materialului probator, precum și a aplicat eronat normele de drept material.

La caz se impune a menționa că instanța de apel prematur a respins ca neîntemeiat apelul SRL „Spilcuța-Agro”, deoarece contrar prevederilor art. 373, alin. (5) Cod de procedură civilă nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, precum și nu a apreciat probele după intima convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor.

Colegiul învederează că, în speță, obiectul litigiului dedus judecății este încasarea de către SA „Banca de Economii” în proces de lichidare de la SRL „Spilcuța-Agro” a datoriei conform contractelor de credit încheiate în anii 2007 și 2009 și întru asigurarea restituirii cărora recurenta a instituit mai multe garanții în favoarea Băncii, bunurile mobile/ mijloace fixe/ acțiuni/ bunuri imobile pe care le deținea la acel moment.

Așadar, în asemenea circumstanțe, ținând cont de faptul că între părți au fost încheiate contracte de credit, sunt întemeiate afirmațiile recurente prin care a indicat că pentru soluționarea litigiului instanțele de judecată urmau să aplice prevederile art. 1236 - 1245 Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019), incluse în secțiunea 3 „Creditul bancar” din Capitolul XXIV, ori anume, prevederile acestor articole reglementează relațiile ce apar între părțile semnatare ale unui contract de credit.

Pe când, instanța de apel, la fel ca și instanța de fond, în mod eronat pentru soluționarea litigiului au aplicat prevederile art. 871 și 872 Cod civil, incluse în Capitolul VII „Împrumutul” din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019) care reglementează o altă categorie de relații, și anume cele de împrumut. Or, în conformitate cu prevederile art. 1236 alin. (3) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) față de contractul de credit bancar se aplică prevederile referitoare la contractul de împrumut în măsura în care regulile prezentului capitol nu prevăd altfel sau din esența contractului de credit bancar nu reiese contrariul.

Astfel, fiind întemeiate afirmațiile recurente prin care a indicat că până a aplica prevederile art. 871 și 872 Cod civil, instanța de judecată era obligată să analizeze dacă normele imperative ale art. 1236 - 1245 Cod civil nu prevăd alte reguli în acest sens, ceea ce denotă că prevederile legale care trebuiau să fie aplicate nu au fost aplicate.

Astfel, aplicarea unor prevederi legale care nu trebuia să fie aplicate în speță denotă faptul că instanța de judecată nu a reușit să constate cu certitudine natura/ tipul relațiilor civile stabilite între reclamant și pârât, respectiv, nu a putut determina corect nici prevederile legale de care sunt reglementate aceste relații.

Mai mult, Colegiul reține că instanța de apel nu a dat apreciere tuturor argumentelor expuse în apel, prin care s-a indicat că în anul 2013, SA „Banca de

Economii” a mai adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Spilcuța-Agro” prin care a solicitat încasarea datoriilor conform aceluiași contracte de credit în sumă totală de 2 906 256,36 de lei, acțiune care prin hotărârea din 25 aprilie 2014 a Judecătoria Hîncești, menținută în vigoare prin decizia din 18 februarie 2015 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 10 iunie 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Totodată, a fost lăsat fără apreciere argumentul apelantei prin care a indicat că procesul de vindere a bunurilor primite în posesie de către Bancă a durat din anul 2011 până în anul 2018, adică o perioadă de peste 7 ani de zile. Or, conform prevederilor art. 34 alin. (2) din Legea cu privire la ipotecă și conform prevederilor art. 75 alin. (2) din Legea cu privire la gaj (ambele fiind în vigoare la momentul emiterii de către Judecătoria Economică de Circumscripție a ordonanței privind transmiterea în posesie a bunurilor gajate/ ipotecate), SA „Banca de Economii” era obligată să vândă bunurile ipotecate/ gajate fără nici o întârziere nejustificată, la un preț comercial rezonabil și ținând cont de interesele debitorului ipotecar/ gajist.

Reieșind din cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelant și intimat în coroborare cu cumul de probe prezent la dosar, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În atare condiții, instanța ierarhic inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei, probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Or, în sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza *Suominen vs. Finlanda*, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza *Van de Hurk v. Olandei*, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza *Dulaurans v. Franței*, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza *Artico v. Italiei*, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea adoptată.

Dreptul de a fi auzit, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată la de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar

în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Spilcuța-Agro”.

Se casează decizia din 26 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Banca de Economii” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Spilcuța-Agro” cu privire la încasarea datoriei de plată conform contractelor de credit bancar, încasarea dobânzii restante, încasarea dobânzii majorate pentru creditul neachitat, încasarea penalității pentru dobânda neachitată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Galina Stratulat